

Nr 1364

av herr Ångström m. fl.

angående tidsplan för utbyggnad av redan reglerade älvar i Norrland.

Vattenfall har enligt uppdrag inventerat statens outnyttjade vattenkrafttillgångar i de större Norrlandsälvarna i syfte att klarlägga förutsättningarna för en utbyggnad med avseende på ekonomi och sysselsättning. De givna förutsättningarna för inventeringen har varit att Torne och Pite älvar samt Vindelälven ej skulle medtagas.

Utredningen har omfattat Kalix älv samt vissa outnyttjade fallsträckor i Lule älv, Skellefte älv, Ume älv och Ångermanälven. Investeringen är inte fullständig. Vissa delar av vattendragen, tillsammans motsvarande en kraftproduktion av ca 3500 GWh per år, har efter utfästelser av Vattenfall lämnats outbyggda av naturvårdsskäl och har följaktligen ej heller medtagits i denna utredning. I Kalix älv har endast de två största projekten medtagits och ytterligare utbyggnadsmöjligheter kan, utan prövning av värderingsgrunder, ge ytterligare 1700 GWh i ökad kraftproduktion per år. I inventeringen har också uteslutits vissa smärre vattenkrafttillgångar, eftersom de ekonomiska förutsättningarna bedömts vara helt otillfredsställande.

I inventeringen redovisas elva möjliga utbyggnadsprojekt, två i Kalix älv, två i Lule älv, ett i Skellefte älv, fyra i Ume älv och två i Ångermanälven. De representerar tillsammans en energiproduktion av ca 2800 GWh per år och anläggningsarbetena skulle ge en sysselsättning i Norrland motsvarande ca 10 000 årsarbeten i dagsverk räknat. Anläggningskostnaderna uppskattas till 925 mkr., vilket är 350 mkr. mer än vad som kan förräntas med Vattenfalls normala lönsamhetskrav. Vissa objekt visar dock redan nu en tillfredsställande lönsamhet. Med ledning av de framkomna uppgifterna vid inventeringen har en preliminär tidsplan uppgjorts för att närmare kunna belysa sysselsättningseffekten. En anpassning till Vattenfalls ordinarie utbyggnadsprogram har också skett. Enligt det ordinarie byggnadsprogrammet skulle antalet anställda vid anläggningsarbeten i Norrland bli, i medeltal räknat per år, år 1971 - 1975 1 000 anställda, 1976 - 1980 430 anställda och 1981 - 1985 100 anställda. I den preliminära tidsplanen lägger Vattenfall in i inventeringen redovisade tillkommande utbyggnader som under ovan angivna tidsperioder skulle ge ett tillskott på 360, 770 och 900 årsverken respektive. I denna beräkning har uteslutits de mest tveksamma objekten, men om programmet kan genomföras innebär det att lägst 1 100—1 200 anställda kan beredas arbete i kraftverksutbyggnader i övre Norrland under hela 1970-talet.

I det sysselsättningsläge som råder i Norrland kan dock ifrågasättas om inte den ovan skisserade utbyggnadstakten kan forceras så att de i

utredningen redovisade objekten, efter ytterligare studier och eventuella utvärderingar, kan färdigställas redan under 1970-talet. Det måste betraktas som synnerligen angeläget att tillskott i sysselsättning kan tillföras de norrländska bygderna snarast möjligt för att skapa rådrum för insättandet av andra sysselsättningsskapande objekt och ge tid till omställningar av den näringsgeografiska strukturen.

Utbyggnaden av vattenkraft erfordrar främst byggnadsarbetare, vilka utgör ca 70 % av den *direkt* anställda personalen. Övriga 30 % utgöres av arbetsledning och skogsarbetare samt personal för elektriskt och mekaniskt montagearbete jämte ledningsbyggnader. Den indirekta sysselsättningen är svår att ange i siffror men är även betydande. Verkningarna för sysselsättningen bland byggnadsarbetarna vid ett genomförande av Vattenfalls ordinarie byggnadsprogram visar att denna kommer att gå ned mot noll år 1980. Minskningen av den nuvarande arbetsstyrkan byggnadsarbetare, ca 1 200, kommer att ske sprängvis, och de dramatiska minskningarna kommer att ske 1972, 1973 och 1974. Antalet friställningar dessa år kommer att uppgå till sammanlagt 600 byggnadsarbetare räknat på medelårsvärdena. De säsongmässiga variationerna innebär dessutom att berörda byggnadsarbetare blir avsevärt flera. En målsättning för planeringen bör vara att de genom inventeringen aktualiserade kraftverken sätts in i tidsplanen så att denna förödande effekt för byggnadsarbetarna undviks eller mildras. Det angelägna i en sådan målsättning framstår än klarare om man ser byggnadsarbetarnas situation mot bakgrunden av den nedgång i sysselsättningen som i övrigt drabbat branschen med särskilt svåra verkningar i Norrland. Vårt lands behov av el-energi är i ständigt stigande och utbyggnaden av värmekraftverk sker i ett forcerat tempo. En riktig planering för denna typ av kraftutbyggnad kräver bl. a. ett hänsynstagande till miljösynpunkter. Värderingar i detta hänseende förändras mycket snabbt och en under 1970-talet forcerad utbyggnad av den outnyttjade vattenkraften i våra tidigare reglerade älvar kan ge en värdefull tidsfrist för bedömning av aktuella värmekraftverks storlek, lokalisering och skyddsåtgärder.

Med stöd av det anförda hemställas

att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om utredning och förslag på de tillkommande utbyggnader av redan reglerade älvar i Norrland där byggstart kan ske under tidsperioden 1972-1981 samt att följande utbyggnader ges förtur i planeringsarbetet för igångsättning:

Kalix älv: Parakka byggstart 1974, Mestaslinka byggstart 1978,

Skellefte älv: Rebniskuspen byggstart 1972,

Ume älv: Juktan byggstart 1973, Björkfors, kompletterande ekonomisk utredning och eventuell byggstart anpassad till sysselsättningsläget i Tärnabygden,

Ångermanälven: Stenkullaforsen byggstart 1973, erforderliga
vägbyggnader ur allmänna beredskapsmedel hösten 1972.

Stockholm den 26 januari 1972

RUNE ÅNGSTRÖM (fp)

GUNNAR ERICSSON (fp)

i Ätvidaberg

BERTIL ÖHVALL (fp)

K.-A. LEVIN (fp)

SIGVARD LARSSON (fp)

i Umeå

SVEN G. ANDERSSON (fp)

i Örebro

KARL ERIK ERIKSSON (fp)

i Arvika

ROLF SELLGREN (fp)

RUNE RYDÉN (fp)

ELVER JONSSON (fp)

i Alingsås